

Vergaderjaar 2001–2002

28 169

Gelijke behandeling op grond van handicap of chronische ziekte**A****A. Wijzigingen in de tekst van de wet**

1. In artikel 1, aanhef, stond de zinsnede «en de daarop rustende bepalingen».

2. In artikel 2 zijn de woorden «in deze wet neergelegde» en «op het maken van» vervallen en is de term «desgevraagd» vervangen door: naar gelang de behoefte.

3. In artikel 3 zijn in het eerste en tweede lid de woorden «in deze wet neergelegd» vervallen. In het eerste lid, onder b, stond «maatstaf» in plaats van: norm.

4. In artikel 4 is de aanduiding 1 geschrapt.

5. De artikelen 7 tot en met 13 waren genummerd: 8 tot en met 14. Artikel 7 luidde:

Artikel 7

1. Onderscheid is verboden bij sportbeoefening voorzover het betreft het aanbieden van goederen of diensten en het sluiten, uitvoeren of beëindigen van overeenkomsten terzake.

2. Bij ministeriële regeling wordt bepaald welke activiteiten voor de toepassing van deze wet tot de sport worden gerekend.

3. Onverminderd het bepaalde in artikel 3, geldt het in het eerste lid

OORSPRONKELIJKE TEKST VAN HET VOORSTEL VAN WET EN VAN DE MEMORIE VAN TOELICHTING ZOALS VOORGELEGD AAN DE RAAD VAN STATE EN VOORZOVER NADIEN GEWIJZIGD

neergelegde verbod niet indien het onderscheid noodzakelijk is in verband met afspraken in internationaal verband inzake de toelating tot wedstrijden.

6. Aan artikel 7 is een vierde lid toegevoegd, luidende: «De beëindiging, bedoeld in het eerste lid, maakt de werkgever niet schadelijking».

B. Wijzigingen in de toelichting

1. In § 1 kwamen in de tweede volzin de woorden «en sport» voor.

2. In § 4.2, tweede alinea luidden de twee laatste volzinnen: «Inmiddels heeft de Minister van Justitie de adviezen van een aantal organisaties op het conceptwetsvoorstel ontvangen. Thans wordt bezien in hoeverre de inhoud van deze adviezen aanleiding geeft tot aanpassing van het conceptwetsvoorstel».

3. In § 5.2 luidde de eerste volzin: «Recent is richtlijn 2000/78/EG aangenomen.»

4. In § 6.1 is de passage in de laatste alinea, luidende: «Voor de andere onder dit wetsvoorstel vallende terreinen is het al dan niet onevenredig belastend zijn van de doeltreffende aanpassing een uitwerking van de algemeen civielrechtelijke norm van redelijkheid

en billijkheid. De factoren die daarbij meespelen, kunnen voor de verschillende maatschappelijke terreinen anders liggen.» vervangen door: «Voor het andere onder dit wetsvoorstel vallende terrein is het al dan niet onevenredig belastend zijn van de doeltreffende aanpassing een uitwerking van de algemeen civielrechtelijke norm van redelijkheid en billijkheid. De factoren die daarbij meespelen, kunnen voor het maatschappelijke terrein van de beroepsopleiding anders liggen.»

5. In § 6.1 is de zinsnede «op de terreinen van beroepsopleidingen en sportbeoefening» vervangen door: «op het terrein van beroepsopleidingen».

6. In § 7.2.1 is de zinsnede «het wetsvoorstel Verbod op leeftijdsdiscriminatie bij de arbeid» vervangen door: «het wetsvoorstel gelijke behandeling op grond van leeftijd bij de arbeid».

7. In § 7.2.1, laatste alinea, zijn de woorden «wezenlijke functievereisten, wezenlijke opleidingseisen of wezenlijke elementen van de sport» vervangen door: «wezenlijke functievereisten of wezenlijke opleidingseisen».

8. In § 7.2.1, laatste alinea, zijn de woorden «de functie, de opleiding of

de sport» vervangen door: «de functie of de opleiding.»

9. In § 8, eerste zin is «drie» vervangen door: «twee» en is «arbeid, beroepsopleiding en sport» vervangen door: «arbeid of beroepsopleiding».

10. In § 8, achtste zin is «dit voorstel» vervangen door «het hen voorgelegde wetsontwerp».

11. In § 8 is de zin «De regering heeft beoogt in eerste instantie met een wetsvoorstel te komen met een beperkte reikwijdte («een aanbouw-wet»).» Toegevoegd.

12. In § 8 is de zin «Zo zijn in paragraaf drie de toegankelijkheid van het openbaar vervoer en de eisen aan de toegang en doorgang van nieuw te bouwen gebouwen genoemd.» vervallen.

13. In § 8.1, tweede alinea, zijn de woorden «bevordering, scholing» ingevoegd.

14. In de toelichting was een § 8.3 opgenomen, luidende:

«8.3 Sport

Mensen met een handicap of chronische ziekte nemen in relatief geringe mate deel aan sport. Voor een deel heeft dit te maken met lichamelijke en verstandelijke barrières aan de zijde van de gehandicapten en chronisch zieken. Voor een deel komt dat doordat sportaanbieders onvoldoende zijn ingesteld en ingericht op deelname door gehandicapten en chronisch zieken. Het overheidsbeleid is er op gericht een betere toegankelijkheid van algemene sportvoorzieningen te creëren en deelname van mensen met een handicap of chronische ziekte aan sport te bevorderen.

Van overheidswege worden hiertoe de nodige voorzieningen getroffen. De bedoeling is mensen met een handicap of chronische ziekte te stimuleren tot sportdeelname, belemmeringen daartoe weg te nemen en algemene voorzieningen in de sport voor deze doelgroep open te stellen. De verhoging van de

subsidiering van de landelijke sportorganisaties NEBAS en NSG enige tijd geleden heeft ertoe bijgedragen dat de capaciteit van deze organisaties sterk is verbeterd, hetgeen onder meer ten goede is gekomen aan de ondersteuning van de algemene landelijke sportorganisaties bij de integratie van de sport door gehandicapten en chronisch zieken in hun organisatie en de bij hen aangesloten verenigingen. Voor dit doel worden convenanten gesloten met de desbetreffende landelijke sportorganisaties.

Daarnaast zijn er diverse specifieke projecten om de sportdeelname van mensen met een handicap of chronische ziekte te bevorderen. Zo is het project Club Extra van de NEBAS gericht op kinderen met een motorische achterstand. Voorts ontvangen de revalidatiecentra middelen om kennismaking met sport in de revalidatiefase mogelijk te maken. Daarnaast is bijvoorbeeld het Nederlands Instituut voor Sport en Beweging (NISB) actief op het gebied van voorlichting, methodiek-ontwikkeling en deskundigheidsbevordering. Bovendien zijn er via de breedtesportimpuls – stimuleringsmaatregel gericht op versterking van de recreatiesport in samenhang met andere beleidsterreinen op lokaal niveau – diverse projecten tot stand gekomen op lokaal niveau waarin aandacht is voor de integratie van sporters met een handicap of chronische ziekte.

In aanvulling op de hierboven beschreven maatregelen biedt dit wetsvoorstel mogelijkheden ongerechtvaardigd onderscheid, veelal gebaseerd op stereotypen en vooroordelen, tegen te gaan. Deels gaat het daarbij om het aanbieden van de mogelijkheid om (individueel) te sporten, deels het gaat om het aanbieden van wedstrijdactiviteiten.

Bij deze laatste categorie van sportactiviteiten kent «onderscheid» een specifieke dimensie: de krachtmeting. Het gaat er bij sport vaak om vast te stellen wie de beste, de sterkste of de handigste is. Daarbij is het vanzelfsprekend een onderscheid te maken in niveaus, waarbij spelers van gelijke sterkte tegen elkaar uitkomen. Voor zover dit onderscheid noodzakelijk is om de eigenheid van de sport te behouden, is er geen sprake van onderscheid op grond van handicap of chronische

ziekte. Net als bij het terrein «arbeid» in dit wetsvoorstel de geschiktheid voor de functie buiten kijf staat, geldt bij de sportbeoefening dat men uiteraard in staat moet zijn om de sport conform de spelregels, die de essentiële elementen van de desbetreffende sport weergeven, te beoefenen.

Dit wetsvoorstel verbiedt onderscheid te maken naar handicap of chronische ziekte bij het aanbieden van goederen of diensten en bij het sluiten, uitvoeren of beëindigen van overeenkomsten gericht op actieve sportbeoefening. Zo is het bijvoorbeeld niet toegestaan een doof persoon niet te laten deelnemen aan een fitnessprogramma vanwege zijn doofheid.

Het bezoeken van sportevenementen als passieve deelnemer kan te zijner tijd tezamen met het aanbod van andere sociale en culturele evenementen onder de wet worden gebracht.

In navolging van de Awgb valt het interne verenigingsleven in beginsel buiten de reikwijdte van dit wetsvoorstel. Hierbij kan gedacht worden aan de rechtsverhouding tussen een vereniging en een (kandidaat-)lid bij de toelating tot het lidmaatschap van de vereniging, aan de in de statuten neergelegde eisen voor lidmaatschap en aan de activiteiten die de vereniging uitsluitend voor haar leden organiseert.

Dit wetsvoorstel is echter wel van toepassing op verenigingen met een open en zakelijk karakter waarvan het lidmaatschap in feite niet meer inhoudt dan dat aan de leden goederen of diensten worden aangeboden zoals in het maatschappelijk goederen- en dienstenverkeer.»

15. § 9 luidde:

«9 Inrichting en beheer van openbare gebouwen met een publieke functie

In de brief van 29 juni 2000¹ heeft het kabinet aangegeven dat alle burgers gelijkelijk van haar diensten gebruik moeten kunnen maken. Op de overheid rust immers de verplichting alle burgers gelijk te behandelen, dus ongeacht handicap of chronische ziekte. Die verplichting brengt met zich mee dat bij de toegang inrichting en beheer van de gebouwen waarbinnen die overheids-

¹ TK 1999–2000, 24 170, nr. 55.

diensten verleend worden hiermee rekening wordt gehouden. In de eerdergenoemde brief heeft het kabinet aangegeven nader te willen bezien of hij het noodzakelijk vindt deze normstelling (waar het gaat om inrichting en beheer van openbare gebouwen met een publieke functie) in wetgeving neer te leggen dan wel op andere wijze vorm te geven.

Nadere studie bevestigt dat het zeer complex is dit onderwerp in het onderhavige wetsvoorstel onder te brengen. Gelijkebehandelingswetgeving geeft aan in welke situatie het maken van onderscheid op een bepaalde grond ontoelaatbaar is. Het voorliggende wetsvoorstel regelt het verbod op onderscheid op benoemde maatschappelijke terreinen: arbeid en beroep, beroepsopleidingen en sport. Onderdeel van dit verbod op onderscheid is de plicht tot het treffen van doeltreffende aanpassingen. Deze doeltreffende aanpassingen kunnen in een individuele situatie de toegankelijkheid dan wel adequate inrichting of beheer van een gebouw inhouden. Bij deze verplichting gelden de regels van proportionaliteit en vindt een belangenafweging plaats. Hiermee is toegang, inrichting en beheer een integraal deel van het verbod op onderscheid van toepassing op die terreinen die onder de wet vallen. Het past niet in deze wetssystematiek om een onderdeel van de aanpassingen (als onderdeel van het verbod op onderscheid) er uit te lichten en apart en zelfstandig te regelen.

Daarnaast is toegankelijkheid in algemene zin een onderwerp van een heel andere aard dan de individuele situatie waar dit wetsvoorstel zich op richt. Toegankelijkheid in algemene zin betreft bijna «preventieve» maatregelen, zoals bijvoorbeeld het Bouwbesluit die voor nieuwbouw en verbouw stelt.

In de afgelopen periode is ook bezien in hoeverre het wenselijk is niet alleen de «inrichting en beheer van openbare gebouwen met een publieke functie» in deze wet te regelen, maar juist de achterliggende diensten. Dit zou aansluiten bij de systematiek van dit wetsvoorstel. In casu gaat het om eenzijdig overheids-handelen. De regering acht het niet noodzakelijk deze handelingen via gelijkebehandelingswetgeving te regelen, daar er andere rechts-ingangen open staan om tegen deze

handelingen in het geweer te komen. In de reactie op de evaluatie van de Awgb heeft het kabinet geen aanleiding gezien om de werking-sfeer van die wet uit te breiden met eenzijdig overheidshandelen in het algemeen. Dit is ook niet noodzakelijk omdat de overheid is gehouden artikel 1 van de Grondwet na te leven. Op grond van de Algemene wet bestuursrecht en de algemene beginselen van behoorlijk bestuur staat er voldoende rechtsbe-scherming voor de burger open tegen eenzijdige, publiekrechtelijke rechtshandelingen.

Nader onderzoek brengt de regering dan ook tot de conclusie dat het geen gewenste weg is inrichting en beheer van openbare gebouwen met een publieke functie als specifiek onderdeel in dit wetsvoorstel op te nemen.

Met een eventuele uitbreiding van de reikwijdte van het wetsvoorstel in de toekomst, zal ook steeds de toegang, inrichting en beheer van het desbetreffende maatschappelijke terrein onder de werking van de wet worden gebracht doordat artikel 2 van het wetsvoorstel van toepassing is.

Dat neemt voor dit moment niet weg dat de toegang tot overheids-diensten voor iedere burger goed geregeld dient te zijn. Vooralsnog zal de aandacht hierbij vooral op stimulerende beleidsmaatregelen gericht zijn. Waar het gaat om de fysieke aspecten van de toegang tot deze diensten zal in overleg met de Vereniging van Nederlandse Gemeenten bezien worden of er tekortkomingen liggen en zo ja, waar en hoe deze dan ongedaan gemaakt kunnen worden. Hierbij is de optie om convenanten af te sluiten over dit onderwerp een gereede mogelijkheid.»

16. Ingevoegd is § 9 *Reikwijdte Proeve*

17. In § 11.1 zijn in de voorlaatste alinea de woorden »of exploitant van een sportactiviteit« vervallen.

18. In § 11.1, laatste alinea, zijn de woorden «werkgever, onderwijs-instelling of aanbieder van een sportactiviteit» vervangen door: «werkgever of onderwijsinstelling».

19. In § 11.2 waren de volgende alinea's opgenomen:

«Sport

Bij het aanbieden van sport-activiteiten kunnen de kosten liggen in extra of speciale begeleiding, aanpassing van materialen en fysieke aanpassingen van het gebouw. Bij begeleiding valt ook te denken aan kosten van een aanvullende opleiding voor een trainer. Materialen zullen (naar verwachting) veelal door de deelnemer zelf worden ingebracht; toestellen blijken in de meeste gevallen goed verstelbaar te zijn, zodat geen specifieke apparatuur noodzakelijk is. De mogelijke kosten zullen – naast eventuele extra begeleiding – bestaan uit de eventuele aanpassing van het gebouw, om het gebouw zelf en de eventuele «natte ruimtes» toegankelijk te maken. De individuele aanbieder wordt wat het kosten-aspect betreft beschermd door de toets op onevenredige belasting.

In het verleden zijn de nodige maatregelen van kracht geweest, gericht op aanpassing van (niet-commerciële) accommodaties voor mensen met een handicap of chronische ziekte. Deze zijn beëindigd toen een voldoende spreiding van toegankelijke accommodaties was bereikt. Bij de bouw van nieuwe accommodaties wordt veelal rekening gehouden met de «Handleiding integrale toegankelijkheid sportaccommodaties», die in aanvulling op het Bouwbesluit door NOC*NSF en NEBAS gezamenlijk is opgesteld. Dit leidt tot de verwachting dat aanpassing van niet-commerciële sportaccommodaties op grond van dit wetsvoorstel niet vaak aan de orde zal zijn.

Anders kan dit liggen bij de commerciële aanbieders. Niet alle locaties zijn toegankelijk of eenvoudig toegankelijk te maken. In dicht bevolkte gebieden zullen er voldoende aanbieders zijn; het ligt dan voor de hand dat er binnen een redelijke afstand een reeds aangepaste accommodatie aanwezig is. Afhankelijk van de omstandigheden van het specifieke geval zal dit een rol spelen bij de toets op de onevenredige belasting. Anders ligt dit in dun bevolkte gebieden, waar reisafstanden deze praktische oplossing in de weg kunnen staan. Er zijn geen gegevens bekend over de regionale spreiding van aangepaste commerciële sportaanbieders.

Slechts bij een beperkt aantal sporten zal het tevens gaan om het gebruik van aangepaste, collectieve sportmiddelen. Primair gaat hierbij de aandacht uit naar de zeil, roei- en kanosport met name de aanpassingen aan de boten en de tilliften om de boten te kunnen betreden. Daarnaast gaat het om tilliften in zwembaden. Ook deze voorzieningen kunnen gebruikt worden door meerdere personen; niet iedere aanbieder van deze sportactiviteiten echter zal hierover beschikken. Particuliere fondsen bieden soms ondersteuning bij de aanschaf van deze voorzieningen; het is niet reëel om hier bij het schatten van de effecten van dit wetsvoorstel rekening mee te houden.»

20. In § 11.3 luidde de laatste alinea:

«*Sport*

Op grond van het beschikbare materiaal is het eveneens moeilijk een inschatting te maken van de totale kosten voor aanpassingen aan sportaccommodaties. Wel kan worden geconstateerd dat veel openbare sportaccommodaties toegankelijk zijn en dat hier niet direct extra kosten worden verwacht. Dit kan anders liggen voor commerciële aanbieders. Niet alle locaties zullen toegankelijk zijn.»

21. § 11.4 luidde:

«De gevolgen van dit wetsvoorstel voor de belasting van de rechterlijk macht en de Cgb laten zich moeilijk kwantificeren. De Cgb is om een nadere inschatting gevraagd van de extra belasting die zij op grond van dit wetsvoorstel verwacht. Deze inschatting zal betrokken worden bij een verdere besluitvorming over de handhaving van dit wetsvoorstel.»

22. In § 11.5, is in de tweede alinea «en sportactiviteiten» geschrapt.

23. In § 11.5, laatste alinea, zijn de woorden «arbeidsinstellingen, onderwijsinstellingen en sportinstellingen» vervangen door:

«arbeidsinstellingen en onderwijsinstellingen», de woorden «de terreinen beroepsonderwijs en sport» vervangen door: «het terrein van het beroepsonderwijs» en zijn de woorden «arbeid, scholing en sport» vervangen door: «arbeid en scholing».

24. In de toelichting op artikel 2, onder het hoofdje *doeltreffende aanpassingen*, de tweede zin zijn de woorden «of gesport» vervallen.

25. In de toelichting op artikel 2 waren twee alinea's opgenomen luidende:

«*Desgevraagd*

Met de gebezigde term «desgevraagd» wordt bedoeld aan te geven dat de wederpartij niet op voorhand en rekening houdend met mogelijk een reeks van handicaps of chronische ziektes die zich kunnen voordoen, aanpassingen dient te verrichten. Het moet gaan om een in een concrete situatie benodigde aanpassing. Met de term «desgevraagd» wordt tot uitdrukking gebracht dat de verplichting tot het treffen van een doeltreffende aanpassing geen generieke verplichting is, maar een verplichting die afhankelijk van de situatie specifiek ingevuld moet worden. In de richtlijn wordt dit tot uitdrukking gebracht met de formulering «naar behoefte van». De regering geeft de voorkeur aan de term «desgevraagd». Uit deze term vloeit tevens voort dat de behoefte op enigerlei wijze kenbaar moet worden gemaakt. Naar verwachting zal in de praktijk in onderlinge samenspraak tussen de aanbieder (van arbeid, scholing of sport) en de aspirant-gebruiker de behoefte en het type aanpassing concreet worden bepaald. Vaak zal ook, afhankelijk van aard en ernst van de handicap of chronische ziekte bij de aanbieder wel duidelijk zijn dat een aanpassing vereist is. Dit neemt niet weg dat het, naar het oordeel van de regering, uiteindelijk de verantwoordelijkheid van de gehandicapte of chronisch zieke is om de behoefte aan een aanpassing aan te kaarten. Om deze reden neemt zij dan ook de suggestie van de SER om de zinsnede «naargelang de kenbare behoefte» op te nemen niet over. Weliswaar wordt hiermee tot uitdrukking gebracht dat het om een specifieke verplichting gaat, maar de term «kenbaar» kan tot misverstanden aanleiding geven omdat in het midden wordt gelaten of

de aspirant-werknemer/gebruiker dit kenbaar had moeten maken dan wel dat het bij de aanbieder zonder meer kenbaar had behoren te zijn (bijvoorbeeld omdat de handicap zichtbaar is).

Dit spoort tevens met de Wet op de medische keuringen (Wmk). De Wmk verbiedt in zijn algemeenheid aanstellingskeuringen, tenzij er voor de functie specifieke gezondheids-eisen gelden. Ook bepaalt de wet dat er buiten de aanstellingskeuringen om, aan een (aspirant)werknemer geen vragen gesteld mogen worden over zijn gezondheidstoestand en zijn ziekteverzuim (artikel 4, tweede lid). Door in het onderhavige artikel op te nemen dat de werkgever «desgevraagd» doeltreffende aanpassingen moet verrichten wordt duidelijk dat de (aspirant)werknemer/gebruiker zelf kenbaar moet maken dat hij een aanpassing nodig heeft en dat het initiatief bij de werknemer ligt. De werkgever mag hier niet naar vragen. De Wmk staat er niet aan in de weg dat de (aspirant)werknemer uit zichzelf informatie verstrekt over zijn gezondheidstoestand met het oog op het aanpassen van het werk.¹

Indien een werkgever wil beoordelen of een aanpassing daadwerkelijk noodzakelijk is, en zo ja welke aanpassing redelijk is, kan hij zich daarover laten adviseren door bijvoorbeeld zijn arbodienst. Deze dienst kan hiertoe onderzoek verrichten. Een dergelijk aanpassingsonderzoek moet duidelijk onderscheiden worden van een aanstellingskeuring. Van strijd met de Wmk zal hierbij geen sprake zijn. Een (aspirant)werknemer is overigens niet verplicht aan een dergelijk onderzoek mee te werken, maar indien hij niet mee werkt kan de werkgever niet beoordelen of, en zo ja welke, aanpassingen nodig zijn. Daarmee kan de werkgever zich ook geen oordeel vormen over de vraag in hoeverre er sprake is van een (on)evenredige belasting. De werkgever die een (aspirant-)werknemer op deze grond niet aanstelt of bevordert maakt zich daarmee niet schuldig aan ongerechtvaardigd onderscheid op grond van handicap of chronische ziekte.

Met de term «desgevraagd» wordt uitdrukkelijk niet alleen maar bedoeld op een formele aanvraag. Ook op informele wijze kan de behoefte aan een aanpassing kenbaar worden gemaakt.»

¹ Dit standpunt is ook terug te vinden in het antwoord van de Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid op kamervragen over arbeidskansen voor gehandicapten, aanhangsel Handelingen II 1999/2000, nr. 766, p. 1675.

26. Ingevoegd is de passage met het opschrift «naar gelang de behoefte».

27. In de toelichting op artikel 2, onder het hoofdje «*onevenredige belasting*», was de volgende passage opgenomen:

«Bij het terrein van de sport kunnen naast bovengenoemde factoren nog van wezenlijk belang zijn:

– de aanwezigheid en beschikbaarheid in de regio van vergelijkbare sportvoorzieningen, met name indien een zeer specifieke aanpassing vereist is;

– de mate en tijdsduur (frequentie) waarin van een accommodatie of sportvoorziening gebruik gemaakt zal worden;».

28. In de toelichting op artikel 2, onder het hoofdje «*onevenredige belasting*», laatste alinea, zijn de woorden «en sportbeoefening» geschrapt.

29. In de toelichting op artikel 3, eerste alinea, stond de volgende volzin: «In het onderhavige wetsvoorstel is voor het terrein van de sport een dergelijke uitzonderingsgrond opgenomen.».

30. In de toelichting op artikel 3, eerste lid, onderdeel a, stond de volgende volzin: «In de sfeer van de sportbeoefening kan worden gedacht aan het weigeren van iemand met epilepsie bij deelname aan autoraces.».

31. In de toelichting op artikel 3, eerste lid, onderdeel a, stond in plaats van «onderwijzend personeel»: «trainers».

32. In de toelichting op artikel 4,, onderdelen a, b, en c, was aan het slot van de tweede alinea een passage opgenomen, luidende «Voorts zijn ook situaties denkbaar waar juist het hebben van een handicap of chronische ziekte een wezenlijk aspect is voor een bepaalde functie, doordat het de gewenste beleving, ervaring of kennis met zich mee kan brengen. Te denken valt aan een maatschappelijk werker die werkzaam is voor doven waarbij doofheid van wezenlijk belang is voor

een adequate invulling van deze functie is.»

33. In de toelichting op artikel 6, derde alinea stond in plaats van «arbeid»: «werk en sport».

34. In de toelichting op artikel 6, derde alinea is in de laatste zin het woord «niet» toegevoegd.

35. De toelichting op artikel 7 luidde: «In dit artikel is de verbodsnorm op het terrein van de sportbeoefening neergelegd. Van het begrip «sport» is geen eensluidende definitie te geven. Terwijl voor de één bij sport het element van krachtmeting – de wedstrijdsport – voorop staat, kan voor de ander juist louter de bewegingsactiviteit van belang zijn. Het ligt dan ook in de rede om die activiteiten tot sport te rekenen die in het maatschappelijk verkeer gangbaar worden geacht. Hier vallen in ieder geval onder: de sporten die worden aangeboden door de tak-van-sport-sportorganisaties die zijn aangesloten bij NOC*NSF, bij het Internationaal Olympische Comité (IOC) dan wel bij de General Association of International Sports Federations (GAISF). Dit geldt ook voor de aangepaste sporten die in het kader van de Nederlandse Bond voor Aangepast Sporten (NEBAS) en de Nederlandse Sportbond voor mensen met een verstandelijke handicap (NSG) kunnen worden beoefend. Hoewel de grenzen van het begrip «sport» dus niet vaststaan, is dit wetsvoorstel vooralsnog niet gericht op spelactiviteiten, zoals bingo en puzzelen. Om te verhelderen wat in het kader van dit wetsvoorstel onder sport begrepen wordt, heeft de regering ervoor gekozen de desbetreffende sporten neer te leggen in een ministeriële regeling.

Met nadruk wordt opgemerkt dat het om de sportactiviteit gaat en dat niet bepalend is of die activiteit al dan niet in georganiseerd verband plaatsvindt. Fitness- of zwemactiviteiten die buiten enig verband van een (overkoepelende) organisatie worden aangeboden, vallen onder de werking van deze wet. Uiteraard laat dit wetsvoorstel de eigenheid van de sport onverlet; eisen die wezenlijk zijn voor de uitoefening van de sport zijn net als wezenlijke functie-eisen toelaatbaar. Dat geldt ook voor het voor sport wezenlijke element van de kracht-

meting. Het is toelaatbaar een sportactiviteit te organiseren gericht op een eerlijke krachtmeting. Zo is het niet de bedoeling dat een specifiek voor verstandelijk gehandicapte voetballers georganiseerd toernooi tevens toegankelijk is voor de hoogste amateur-elftallen. En ook moet het mogelijk zijn een hardlooptwedstrijd in mul zand te organiseren, zonder dat sprake is van onderscheid op grond van handicap of chronische ziekte, omdat gehandicapten hieraan wellicht niet kunnen deelnemen.

Artikel 7, eerste lid

De Cgb heeft in haar reactie op artikel 7 onder meer opgemerkt dat de vrijheid van vereniging kan botsen met het gelijkebehandelingsgebod op grond van handicap of chronische ziekte en dat volgens vaste jurisprudentie¹ van de Cgb het interne verenigingsleven buiten de werksfeer van de Awgb valt. De opmerkingen van de Cgb zijn aanleiding geweest de redactie van het eerste lid te verduidelijken en meer in lijn te brengen met artikel 7, eerste lid, van de Awgb.

Het onderhavige artikel is van toepassing op verenigingen voorzover een vereniging een open en zakelijk karakter heeft en het lidmaatschap in feite niet meer inhoudt dan dat aan die leden een goed of een dienst wordt aangeboden zoals in het maatschappelijk goederen- en dienstenverkeer.

Het verbod van onderscheid bij sportbeoefening betreft de deelname aan sport. Voorwaarden hierbij kunnen zijn de beschikbaarheid van adequate sportmaterialen, een adequate sportaccommodatie en deskundige begeleiding. Deze voorwaarden hebben betrekking op de toegang tot sportbeoefening en op de mogelijkheden om de sport op een goede manier uit te oefenen.

Een van de voorwaarden om de sport te kunnen beoefenen is dat de accommodatie waar de desbetreffende sport wordt beoefend, toegankelijk is. Er zal in de meeste gevallen sprake zijn van een specifieke sportaccommodatie, maar ook andere accommodaties kunnen in voorkomende gevallen als sportaccommodatie worden aangemerkt. Zo vallen een buurthuis waar een bridgedrive wordt georganiseerd of een evenementenhal die tijdelijk als sporthal wordt

¹ Zie bijvoorbeeld de Oordelen 98-02, 98-10, 98-20 en 2001-27.

gebruikt ook onder reikwijdte van deze wet. Met accommodatie wordt niet slechts de ruimte waarin de sport daadwerkelijk wordt beoefend bedoeld, maar bijvoorbeeld ook kleed-, douche- en kantineruimten. Met een beroep op artikel 2 van dit wetsvoorstel kan zondig om doeltreffende aanpassingen van dergelijke ruimten worden gevraagd.

Naast de inrichting is ook de wijze waarop een accommodatie wordt beheerd van belang. Onder beheer wordt in dit kader niet alleen de bejegening van een sporter bedoeld, maar bijvoorbeeld ook de zorg voor het toegankelijk houden van een invalidentoilet.

In de praktijk komt het geregeld voor dat beheer en eigendom van een sportaccommodatie niet in dezelfde handen liggen. Zo kan het zijn dat een gemeente eigenaar is van een accommodatie, maar het beheer van die accommodatie in particuliere handen is. Met betrekking tot de vraag tot wie men zich moet richten met een verzoek tot het verrichten van doeltreffende aanpassingen, is hiervoor in de toelichting bij artikel 2 reeds opgemerkt dat de plicht tot het doen van aanpassingen zich richt tot degene tot wie het verbod tot het maken van onderscheid zich richt. Voor het onderhavige artikel is de normadressaat derhalve de aanbieder van de sportactiviteit.

Een tweede voorwaarde om de sport daadwerkelijk te kunnen beoefenen is de mogelijkheid aan de activiteit deel te nemen. Mensen met een handicap of chronische ziekte mogen niet worden uitgesloten van deelname aan sportactiviteiten. De organisator of aanbieder van een sportactiviteit zal zich derhalve moeten realiseren dat een «openbaar» aanbod van sportactiviteiten zich ook tot mensen met een handicap of chronische ziekte richt. De mogelijkheid om aan een sportactiviteit deel te nemen houdt niet in dat hiervoor de wezenlijke kenmerken van de sport gewijzigd dienen te worden: de sport kan conform de geldende spelregels worden beoefend. Zo is het bij hardlopen van wezenlijk belang dat men over beide benen beschikt. Dat men over twee handen moet beschikken bij deze sport is van minder wezenlijk belang.

Artikel 7, tweede lid

Naar aanleiding van de adviezen van de Cgb en NOC*NSF is het tweede lid ingevoegd. Beide instanties achtten het begrip sport te onbepaald. Van dit begrip bestaat geen eensluidende definitie. Wel is het mogelijk bij ministeriële regeling een opsomming te geven van sporten. Met deze opsomming beoogt de regering aan te sluiten bij hetgeen naar algemeen maatschappelijk gebruik tot het terrein van de sport wordt gerekend. Hier vallen in ieder geval onder: de sporten die worden aangeboden door de tak-van-sport-sportorganisaties die zijn aangesloten bij NOC*NSF, bij het Internationaal Olympische Comité (IOC) dan wel bij de General Association of International Sports Federations (GAISF). Dit geldt ook voor de aangepaste sporten die in het kader van de Nederlandse Bond voor Aangepast Sporten (NEBAS) en de Nederlandse Sportbond voor mensen met een verstandelijke handicap (NSG) kunnen worden beoefend. Het ligt in het voornemen om bij het opstellen van bedoelde ministeriële regeling hierbij aan te sluiten. Gekozen is voor een ministeriële regeling omdat deze, indien gewenst, snel kan worden bijgesteld aan eventuele ontwikkelingen.

Artikel 7, derde lid

Voor het terrein van de sport is het noodzakelijk een specifieke uitzonderingsgrond op te nemen in verband met regels die in internationaal verband zijn afgesproken inzake de toelating tot wedstrijden. Hiermee wordt bedoeld op toelatingsbepalingen voor internationale wedstrijden alsmede de in internationaal verband geldende spelregels. Ook in het geval dergelijke bepalingen en regels naar Nederlandse maatstaven discriminerend zijn, mag op basis van die bepalingen en regels de selectie plaatsvinden voor wedstrijden. Dat betekent dus dat de uitzonderingsgrond ook betrekking kan hebben op nationale kwalificatiewedstrijden voorafgaand aan deelname aan internationale toernooien. Stel dat bij internationale zwemwedstrijden wordt vereist dat met tien vingers aan het startblok wordt gestart, dan is het gerechtvaardigd dat deze eis ook wordt gesteld bij kwalificatiewedstrijden en bij de selectie van de af te vaardigen

sporter of sportploeg. Dat neemt niet weg dat de overheid en de betrokken Nederlandse organisaties zich dienen in te spannen deze bepaling ongedaan te maken.

Discriminerende afspraken die in nationaal verband zijn gemaakt en niet voortvloeien uit internationale regels vallen niet onder deze uitzonderingsgrond. Ook is het niet toegestaan om internationale regels, die naar Nederlandse maatstaven discriminerend zijn, toe te passen bij wedstrijden die geen verband hebben met de toelating tot internationale wedstrijden, zoals lokale – of clubkampioenschappen. De afspraken waarop wordt gedoeld worden vastgesteld door internationale overkoepelende sportorganisaties, zoals de International Triathlon Union of de Union du Cyclisme International, die op hun beurt zijn aangesloten bij de GAISF of het IOC.

De formulering is ontleend aan artikel 1, onder g, van het Besluit gelijke behandeling. Uiteraard geldt evenals bij de terreinen van arbeid en scholing ook voor het terrein van de sportbeoefening dat dit wetsvoorstel niet met zich meebrengt dat eisen of spelregels die wezenlijk zijn voor de eigenheid van een sport zouden moeten worden bijgesteld.»

36. De opschriften in de artikelsge-
wijze toelichting op de artikelen 7 tot
en met 12 luiden: *Artikel 8, Artikel 9,
Artikel 10, Artikel 11, Artikel 12 en
Artikel 13.*

37. In de toelichting op artikel 7 is
toegevoegd de zin «Het vierde lid van
artikel 7 bepaalt dat de werkgever bij
een beëindiging in strijd met het
discriminatieverbod of vanwege het
feit dat een beroep op het verbod is
gedaan ter zake bijstand is verleend,
niet schadelijkt is.»

38. In de toelichting op artikel 12 is
«van sportorganisaties» geschrapt.

39. In de toelichting op artikel 12 is
toegevoegd «en rekening houden
met de Tijdelijke referendumwet».